

# Na Briathra Gnímh

## Anailísigh

staidéar nó scrúdú a dhéanamh ar rud go mion, rud a mhiondealú chun na bunghnéithe nó an bunstruchtúr a nochtadh; codanna agus coibhneas a shainaithint, agus fianaise a léirmhíniú chun teacht ar chonclúidí

## Cur i bhfeidhm

faisnéis agus/nó eolas agus tuiscint a roghnú agus a úsáid chun cás tugtha nó fíorchúinsí a mhíniú

## Léirthuiscint a bheith ag ... do ...

brí a aithint, tuiscint phraiticiúil a bheith aige do rud

# Na Briathra Gnímh

## Meas

saintréith, cumas, nó cáilíocht ruda a mheasúnú nó breithiúnas a thabhairt ina thaobh

## Rangnaigh

rudaí a chur i ngrúpaí bunaithe ar thréithe comónta

## Déan Comparáid

cuntas a thabhairt ar na cosúlachtaí agus (nó) difríochtaí idir dhá rud nó chás (nó níos mó), ag tagairt don dá cheann acu (dóibh uile) síos tríd

# Na Briathra Gnímh

**Cuir i  
gcrích**

rud atá á dhéanamh aige a thabhairt chun críche, rud a chur de go sásúil

**Déan**

gníomhaíocht a eagrú agus tabhairt fúithi

**Meas  
(cuimhnigh  
ar)**

cur síos a dhéanamh ar phatrúin i sonraí; eolas agus tuiscint a úsáid chun patrúin a léirmhíniú, tuartha a dhéanamh agus iontaofacht a sheiceáil

# Na Briathra Gnímh

**Cuir le  
chéile**

eolas a fhorbairt i bhfoirm léaráide nó loighce; ní dhéantar é trí fhíricí a thabhairt chun cuimhne ach trí chosúlachtaí nó trí fhaisnéis a úsáid agus a nascadh

**Tiontaigh**

athrú go foirm eile

**Cruthaigh**

rud nua a dhéanamh nó a thabhairt chun saoil

# Na Briathra Gnímh

**Déan  
díospóireacht**

cur agus cúiteamh faoi ábhar, go háirithe i bplé foirmiúil

**Taispeáin**

rud a chruthú nó a dhéanamh soiléir trí réasúnaíocht nó le fianaise, rud a léiriú le samplaí nó le cur i bhfeidhm praiticiúil

**Cuir síos**

pictiúr nó íomhá mhionsonraithe a fhorbairt ar struchtúr nó ar phróiseas, mar shampla, ag úsáid focal nó léaráidí mar is cuí; plean, ionsamhlú nó mionsamhail a chruthú

# Na Briathra Gnímh

**Faigh  
amach**

rud a chinntiú nó a dhearbú go beacht trí thaighde nó trí ríomh

**Forbair**

dul chun cinn nó feabhsú chun éirí níos aibí, níos forásaí, nó níos casta

**Ceap**

nós imeachta nó córas a phleanáil, a chruthú nó a chur le chéile trí mhachnamh domhain a dhéanamh



**Oide**

Taca leis an bhFoghlaim  
Ghairmiúil i measc Craenáin  
Scoil agus Múinteoirí

Supporting the Professional  
Learning of School Leaders  
and Teachers

# Na Briathra Gnímh

**Dealraig**

an fáth a bhfuil rud éagsúil a aithint nó a oibrú amach

**Pléigh**

athbhreithniú tomhaiste cothrom a thabhairt a chuimsíonn réimse argóintí, tosca, nó hipitéisí: ba chóir tuairimí nó conclúidí a chur i láthair go soiléir agus tacú leo le fianaise

**Idirdhealaigh**

na difríochtaí idir dhá choincheap nó dhá rud nó níos mó a dhéanamh soiléir



**Oide**

Tacú leis an bhFoghlaim  
Chaimúil i measc Ceannair  
Scoile agus Múinteoirí  
Supporting the Professional  
Learning of School Leaders  
and Teachers

# Na Briathra Gnímh

## Measúnaigh (sonraí)

sonraí a bhailiú agus a scrúdú chun breithiúnais agus breithmheas a dhéanamh; cur síos a dhéanamh ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le conclúid i bhfiosrúchán nó in iniúchadh; srianta sonraí i gconclúidí a shainaithint; breithiúnais a dhéanamh faoi smaointe, faoi réitigh nó faoi mhodhanna

## Measúnaigh (breithiúnas eitiiúil)

fianaise a bhailiú agus a scrúdú chun breithiúnais agus breithmheas a dhéanamh; cur síos a dhéanamh ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le breithiúnas; srianta fianaise i gconclúidí a shainaithint; breithiúnais a dhéanamh faoi smaointe, faoi réitigh nó faoi mhodhanna

## Scrúdaigh

argóint nó coincheap a mheas ar bhealach a nochtann toimhdí agus caidrimh na saincheiste



# Na Briathra Gnímh

## Mínigh

argóint nó coincheap a mheas ar bhealach a nochtann toimhdí agus caidrimh na saincheiste

## Fiosraigh

dlúthbheathnú go córasach ar rud éigin; mionscrúdú nó fiosrú a dhéanamh

## Sainaithin

patrúin, fíricí nó sonraí a aithint; freagra a sholáthar ó roinnt féidearthachtaí; fíoras nó gné shainiúil a aithint agus a lua go hachomair

# Na Briathra Gnímh

## Léirmhíniú

eolas agus tuiscint a úsáid chun treochtaí a aithint agus teacht ar chonclúidí ó fhaisnéis a thugtar

## Iniúch

breathnú, staidéar, nó mionscrúdú córasach a dhéanamh, chun fíricí a chinntiú agus teacht ar chonclúidí nua

## Cosain

cúiseanna bailí nó fianaise bhailí a thabhairt chun tacú le freagra nó le conclúid

# Na Briathra Gnímh

**Ullmhaigh**

rud a fháil faoi réir le haghaidh a úsáide  
nó chun é a chur i láthair

**Cuir i  
láthair**

smaoineamh a chur chun cinn nó a  
mholadh; fianaise a thabhairt nó a léiriú;  
rud a thaispeáint ionas gur féidir le daoine  
eile é a scrúdú

**Deimhnigh**

fianaise a thabhairt chun tacú  
le fírinne ráitis

# Na Briathra Gnímh

**Mol**

plean nó smaoineamh a chur chun tosaigh lena mheas

**Aithin**

fíricí, saintréithe nó coincheapa atá riachtanach (ábhartha/ oiriúnach) a shainaithint chun cás, imeacht, próiseas nó feiniméan a thuiscint

**Mol  
(comhairligh)**

rud a chur chun tosaigh agus é faofa mar rud a bheadh oiriúnach le haghaidh cuspóir áirithe



Oide

Taca leis an bhFoghlaim  
Chairdeall i measc Ceannairí  
Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional  
Learning of School Leaders  
and Teachers

# Na Briathra Gnímh

**Ceangail**

rud a shamhlú le rud eile,  
cúiseanna a thabhairt

**Luaigh**

ráiteas achomair a thabhairt gan mórán  
argóint tacaíochta nó gan aon  
argóint tacaíochta

**Tabhair  
le fios**

réiteach, hipitéis nó freagra  
féideartha eile a mholadh

# Na Briathra Gnímh

**Tuig**

corpas dea-eagraithe eolais a bheith aige agus é sin a chur i bhfeidhm

**Úsáid**

eolas nó rialacha a chur i bhfeidhm chun teoiric a chur i ngníomh